Nro 32.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu, Nayiaśnieyszego CESARZA, JMPERATORA Całey Rossyi.

Z GRODNA DNIA 19. STYCZNIA Roku 1797. WE CZWARTEK.

z Wiednia d. 27. Grudnia.

W nocy z d. 25. na 26. t. m. sześciu Officierow Gwardyi Szlacheckiey *Niemieckiey*, częścią Rotmistrzów, częścią Podpułkownikow, zostało z łożka porwanych, do więzienia zaprowadzonych i okutych. Procefs kryminalny natychmiast się rozpoczął, i na zaiutrz pierwsza sesya nie zważaiąc na uroczystość święta odprawiła się. Zbrodnia ich nie iest ieszcze wiadoma, ale musi być ważna. — Grf *Clarke* ieszcze w *Wiedniu* nie stanął.

z Londynu 12 Grudnia.

D. 7. t. m. naywiększy strach powstał w *Dublinie* za przybyciem do *Corokhaven* okrętu kompanij Jndyiskiey, z wiadomością, że 00. Francuskich woiennych okrętów pokazało się przy naszych brzegach. Wysłano natychmiest umyślnego do Prezydenta w *Corke*, który posłał Kuryera do Vice-Króla w *Dublinie*, ten zaraz zgromadził radę nadzwyczayną, i w iednym momencie dziedziniec zamkowy i wszystkie ulice Miasta były napełnione mieszkańcami. Garnizon i Korpus ochotników na swoie stanowiska udały się, będąc w pogotowiu do marszu w te strony, gdzieby ich niebezpieczeństwo wzywało — Listy na Fregacie *Emeraude* z *Lizbony* nadeszłe, wzmiankuią o wielkiey insurrekcyi, ktora iuż w *Santa Fe* i innych stronach *Ameryki południowey* miała wybuchnąć. Wiele tysięcy ludzi padło offiarą w bitwach różnych, które między insurgentami, i Woyskiem regularnym stoczone zostały. Vice-Król widząc pomnażaiących się tych burzycielow liczbę, osądził za rzecz potrzebną przesłać o tym uwiadomienie do Europy, żądaiąc posiłków. — Wiadomości odebrane z Kapu *dobrey nadziei*, nie są tak pomyślne, iak się po zabraniu Floty Hollenderskiey przez Admirała *Lucas* komenderowaney, spodziewać można było. List ieden pod datą 6. Września, na okręcie Kompanij Jndyiskiey przysłany, zawiera doniesienie, że letka piechota w liczbie 400. ludzi i blisko 200. iazdy z Regimentu 28. odebrały rozkaz do marszu z obozu *Saldanha* do *Schevelling Dom*, Miasta o 130. mil od Kapu leżącego, a to dla wsparcia stronników domu *Oranij*, przeciwko *Gallo-Batawom*, którzy w mieyscu tym naywiększą część sił swoich zgromadzili.

z Londynu 16. Grudnia.

w Poniedziałek d. 12. t. m. czytane było w Parlamencie następuiące Królewskie doniesienie względem wypowiedzenia Woyny przez Hiszpanią w następuiących wyrazach: „ J.K. Mość z żalem donosi izbie niższey, iż wszelkie iego usiłowania dla utrzymania pokoiu z *Hiszpanią* i ukończenia z tym dworem wszelkich zatargow przez układ przyiacielski zostały bezskuteczne przez Woynę ze strony Króla Jmci Katolickiego nagle, i bez żadney przyczyny wydaną. Król Jmć szczerze ubolewaiąc nad smutnemi skutkami z pomnożonych klęsk Woiennych, rozciągaiących się iuż na wielką część *Europy*, w tym przynaymniey znayduie pociechę, że ze swey strony żadnego nie zaniedbał śrzodka, ktoryby mógł utrzymać pokoy pod warunkami zgodnemi, z honorem Korony i interessem iego Kraiow, zupełną ma ufność, że przy opiece Boskiey Opatrzności, przy pomocy i stałości Parlamentu, będzie w stanie odeprzeć szczęśliwie tę nie zasłużoną zaczepkę, i nowy *Europie* dać dowod sił i dostatkow Angielskiego Narodu „ — Po przeczytaniu tego P. *Dundas* rzekł: że izba maiąc przed oczyma Poselstwo i deklaracyą, nie może mieć naymnieyszego powątpiwania względem pomiarkowania Króla Jmci i względem napaści ze strony Króla Hiszpańskiego. Trzeci iuż to raz Hiszpania bez żadney przyczyny złączyła się z Francyą przeciwko W. *Brytanij*. Król W. B. wszelkich użył śrzodkow, przez swoiego Ambassadora dla utrzymania związkow przyiaźnych, ale bezskutecznie. Jntrygi rządu Francuskiego przemogły: proponowaliśmy wyexaminowanie mniemanych krzywd, przytaczanych przez dwór *Madrycki;* lecz wpływ Dyrektoryatu Francuskiego był tak wielki, że rozum i sprawiedliwość niemogły bydź słuchane. Hiszpania, ma zamysł zniszczyć nasz handel i żeglugę na morzu śrzodziemnym; a Francuz ią łechce nadzieią pomyślnego skutku: Lecz liczba naszych okrętow, i męstwo naszych maytkow czynią mnie zupełnie w tey mierze spokoynym. Wnoszę więc, aby uczyniony był do Króla Adres z podziękowaniem za iego poselstwo, i z zapewnieniem, że iego wierny Parlament wspierać go będzie wszelkiemi sposobami dla utrzymania Woyny niesłusznie przez Króla Hiszpańskiego rozpoczętey. — P. *Fox* ponowił w tey okazyi dawne swoie przymówki, które Ministrom czynił, przepowiadaiąc szkodliwe skutki z zerwania pokoiu z Francyą, Wszelako Adress iednomyślnie przyięty został. Rząd nasz tym czasem podał do wiadomości powszechney odpowiedź następuiącą na Manifest Hiszpański. —

„ Oczywiſte i iawne drażnienia Hiſzpanij, gwałtowności wyrządzone oſobom i majątkom poddanych Króla Jmci, i wypowiedzenie Woyny z ſtrony tego Mocarſtwa bez naymnieyſzych przyczyn, przymuſiły nakoniec Króla Jmci W. B. chwycić ſię potrzebnych śrzodkow, dla odparcia gwałtow i dla zemſzczenia ſię godności Korony, praw i intereſsu ludu. W momencie użycia śrzodkow do tego dążących, Król Jmć winien ieſt ſam ſobie, wſzyſtkie znieść wątpliwości, któreby widoczną ſprawiedliwość ſprawy iego, zaciemiać mogły, i łatwą rzeczą będzie okazać, przez powody nawet, które Dworowi *Madryckiemu* do uſprawiedliwienia wypowiedzianey woyny służyły, iż wſzyſtkie z niey wynikaiące nieſzczęścia, ſzczegulnie poſtępkom nieprzyiacioł Anglij przypiſywać potrzeba. „

„ Pierwſza ſkarga Dworu *Madryckiego* przeciw rządowi *W. Brytanij*, tycze ſię poſtępowania Admirała Angielſkiego w *Tulonie* któremu zarzuca, iż okręty i amunicye, zabrać nie mogąc ſpalił, a potym wyprawę do *Korſyki*, bez wiedzy i przyczynienia ſię do niey Admirała Hiſzpańſkiego przedſięwziął. Trudną ieſt rzeczą, na takowe oſkarżenie odpowiedzieć, tym bardziey gdy ieſt brane za powod do woyny, między dwuma wielkiemi Narodami. Pierwſzym ieſt podobno w dzieiach przykładem, iż maiącemu naywyższą kommendę nad ſiłami dwóch w ſprawie wſpolney działaiących mocarſtw, za wyſtępek ieſt poczytano, że więcey nieprzyiacielowi ſzkodził, niż iego Kollega, i ieżeli dwór *Madrycki* w iſtocie tak myślał, to już nie potrzeba żadnego w tey mierze uſprawiedliwienia, iż Officerow iego do przedſięwziętey potym przeciw nieprzyiacielowi wyprawy niewezwano. Cożkolwiek bądź, nigdy nierozumiano żeby z dwóch złączonych allianſem Narodow, do iednego z początku przedſięwzięcia przykładaiących ſię, żaden potym nie mogł oddzielney przedſięwziąść wyprawy, maiąc do tego doſtateczne ſiły. „

„ Drugie oſkarżenie ieſt o niewierność i gruntuie ſię na zawartym traktacie przyiaźni i handlu między Królem W. B. i ſtanami złączonemi połnocney Ameryki, z Mocarſtwem, z którym tak Anglia, iak Hiſzpania w pokoiu zoſtawały, z którym obydwa Narody miały zupełną wolność wniyścia w związki podobne, z którym dwór *Madrycki* podobny traktat zawarł, z różnicą, iż układ zawartego przez Anglią, nie ieſt ſzkodzącym tak iak traktat Hiſzpanij z tymże Mocarſtwem ieden w ſobie zawieraiący Artykuł (względem żeglugi na *Miſsiſsippi*) który gdyby był uſkuteczniony tym ſamym Hiſzpania łamałaby oczywiście umówione między nią i *W. Brytanią* traktaty, bez naymnieyſzego względu na naywiękſze i nayiſtotnieyſze prawa Króla Jmci i iego poddanych. — Podobną niewierność znayduie także dwór *Madrycki* w niechęci okazaney od rządu Angielſkiego przyięcia podanego od Hiſzpanij proiektu dla ukończenia Woyny z Francyą (niewſpomina iednak iaki był ten proiekt) i w nieotrzymaney pomocy pieniężney, dla poſtawienia ſię w ſtanie zwalczenia wſpólnego nieprzyiaciela, co iednak nikogo niezadziwi, kto tylko położenie i poſtępowanie Hiſzpanij w ciągu tey Woyny uważał. Mocarſtwo to nie może rzeczoney przyczyny przytaczać, na uſprawiedliwienie zawartego nadto śpieſznie z nieprzyiacielem pokoiu, bez wiedzy ſprzymierzonych. „

„ Trudno iest bowiem zrozumieć, iak niedanie pieniężnych posiłkow może bydź pozorem do zerwania aliansu, albo iak Hiszpania bez wystawienia siebie na naganę sprzeczności samey z sobą mogła dawniey oświadczyć, iż bez pieniężnych posiłkow od aliantow, niemoże dłużey woyny prowadzić, a teraz woynę przeciw nam wszczynaiąc, na los iey niepewny i na wydatki naraża się. — Te są żale i troskliwości, które Dwor *Madrycki* niespokoynością nabawiały, gdy wraz z Londynskim był w woynie przeciw Francyi, i dla tych próżnych pozorow, dwór ten przedsięwziął projekt zawarcia zaczepnego aliansu z nieprzyiacielem Króla *W. Brytanij*, proiekt, który wtenczas już sobie ułożył, (iak sam uznaie) gdy Koalicyi odstąpił, a iednak przed nią przez naywyraźnieysze zapewnienia, że nayściśleyszą neutralność zachowywać będzie, tak długi czas ukrywać starał się. — Na próżno wmówić usiłuią, że Król Jmć Katolicki dla powrócenia powszechnego pokoju ofiarował Anglij swoie wdanie się i że taż iego nie przyięła; lecz okazane od dworu *Madryckiego* skłonności, widocznie wskazuią beztronność, iakiey po takim posrzedniku spodziewać się wypadło. Król Jmć miał niezaprzeczone prawo sądzić w swoiey, i poddanych swych sprawie, iak daleko takowa negocyacya do utrzymania honoru i Interefsu Krajow Jego, mogła bydź użyteczna, a mniemanie jego w tey mierze w oczach całego świata, przez czynność i wyznanie dworu *Madryckiego* iest zatwierdzone. Posądzaią wielką *Brytanią*, że wciągu woyny zawsze widoki swoie na osady Hiszpańskie w Ameryce obracała, czego dowodem ma bydź wyprawa do wyspy St. *Domingo*. — Szczegulniey nad tym zastanowić się wypada, tym bardziey, gdy postępowanie Hiszpanij w tey mierze, złamaniem iest uroczystego traktatu. Odstapienie części tey wyspy bez wiedzy tak interesowanego alianta, iak *W. Brytania*, iest czynnością dostateczną do usprawiedliwienia wszystkich śrzodkow, którychby dwór Londynski mogł użyć. Mimo tego iednak, żądanie Króla Angielskiego utrzymania pokoju z Hiszpanią, było tak wielkie, iż po kilkakrotnie dokładał starania do ustanowienia w przyiacielskim sposobie epoki czasu, w którey prawo Hiszpańskie do tey częsci wyspy przez iey odstąpienie ustawać miało, aby czynności woienne iedynie tam przeciw Francuzom wymierzone były, i mimo tego, że dwór *Madrycki* zawsze się wzbraniał iasne w tey mierze dać tłómaczenie, Generałowie iednak Woysk Króla Jmci nie wprzódy przeciw części Hiszpańskiey pomienioney wyspy, czynności swe rozpoczęli, aż wtedy, gdy odstąpienie nastąpiło, to iest; gdy *territorium*, ile od

Hiszpanow zależało, w *territorium* Francuzkie zamienione zostało. —„— Rzeczą iest w oczach Europy i potomności dowiedzioną; że teraznieysze postępowania Hiszpanij, ani chęci zemszczenia się, ani źle rozumianey polityce, ani zamiarom nieprzyiacielskim przeciw W. Brytanij ani czułości za niektóre odebrane urazy, ani nakoniec boiażni przedsięwzięć iakich przeciwnych iey intereſſom przypisywać potrzeba, ale iedynie uleganiu Radom nowych aliantow, ktorzy przymusili ią do mieszania się w kłótnią bynaymniey iey nietyczącą się i woiowania za obcy intereſs, iakoteż wypowiedzenia woyny Mocarstwu, w sprawie którego tyle przywiązania dawniey okazywała, a nawet grożenia krokami nieprzyiacielskiemi innemu Narodowi (Portugalij) któremu godną tylko pochwał stateczność w związkach z Aliantami wyrzucać można. „

„ Niepotrzebuie wcale Król Jmc wyliczać rozmaitych zażaleń, do których od czasu zawartego pokoiu, między Hiszpanią i Francyą, ma powody, pewnym będąc że się w oczach całego swiata usprawiedliwił przeciw zarzutom, iakoby był sprawcą teraznieyszey woyny. W manifescie o niesprawiedliwey zaczepce nieprzyiaciela, znayduie przyczynę do użycia śrzodkow, których mu Kraje iego i odwaga poddanych dostarczaią, ufny w opatrzności Boskiey, co do skutkow sporu, którego do ostatniego momentu uchronić starał się a który radby ukończyć przez prędki i przyzwoity pokoy. „

z Paryża 23. Grudnia.

D. 21. t. m. o godzinie w pół do rzstey Lord *Malmesbury* wyiechał z tąd z Dworem swoim. Zdaie się, że był w mniemaniu, iż się dłużey w Paryżu zabawi. Wieczorem bowiem przed odebraniem zalecenia do wyiazdu, iuż prawie ukończył kontrakt kupna mebłów za 15,000 liwrów. —„— Zapewniaią, że Dyrektoryat offiarował mu konwoy z iazdy do *Calais*, lecz on na to odpowiedział „ Gdy lud Francuzki życzy pokoju, to zapewne żadney czynić niebędzie przykrości Pełnomocnikowi, który dla negocyowania go przybył do *Francyi*. „ Osoby iednak będące w towarzystwie Lorda, w broń się, iak słychać, dostatecznie opatrzyły. — Policya miała odebrać uwiadomienie, iż był proiekt sprawić poruszenie między ludem Paryskim, do którego, iak Dzienniki tuteysze zapewniaią, Lord *Malmesbury* należał. Lud miał się przed iego mieszkaniem zgromadzić, a z tamtąd udać się do ciała Prawodawczego, żądaiąc pokoiu imieniem ludu Francuzkiego; lecz proiekt ten nieudał się. W dzienniku le *Redacteur* czytamy, co następuie: „ Lord *Malmesbury* w dumnych wyrazach żądał *dokładnego okryślenia zasady wzaiemnych nadgrod*, chociaż dana dawniey odpowiedź poprzednikowi iego (P. *Wickham*) czyniła czczą tę zasadę. Poźniey nie tak iuż usilnie swoy wniosek popierał, z powodu podobno, że poselstwo iego do próżnych tylko formalności rozciągało się. Noty nakoniec bez podpisu podane od niego, zawierały w sobie propozycye napisane ogułnie w tonie rozkazuiącym. —„— Wtedy gdy, naywiększa część mocarstw koalicyi uznała prawo nasze do żądania indemnizacyi, i kiedy na nie przez uroczyste traktaty zezwoliła; Anglia żąda, abyśmy bez wyiątku wszystkie zdobycze i nawet uczynione nam dobrowolne ceſſye oddali, gdy ona całość prawie swych zdobyczy chce zatrzymać. Kiedy też same Mocarstwa za naszym wstawieniem się uznały niepodległość Rzplitey *Batawskiey*, która stałym do naszey sprawy przywiązaniem odwdzięcza za nasze w obronie iey starania; Anglia chce, abyśmy ią pod rząd *Szstatudera* wrócili. Chce przyłączyć nieodzownie do swego Kraju pamiątki wiarołomstwa swego, a my pamiątek chwały naszey zatrzymać niemamy! Chciałaby uczynić poſseſsye zdradą przez się opanowane, i z natury swoiey tym czasowe, tak nienaruszonemi, iak są te, które męstwu naszemu i życzeniu Narodów winni iestesmy! —„— Mówi o równowadze polityczney; a przez nadzwyczayne we wszystkich częściach swiata zabory i uzurpacye, szkodzi handlowi wszystkich Narodów: przez prędkie zaś zniszczenie siły morskiey *Francuzkiey* i *Hiszpańskiey*, chce być panią *Oceanu* i targów w Europie! Ona to bez przyczyny dała pochop do powiększenia się naywiększych Mocarstw na lądzie; i podług niey *Francya* tylko w pośrzód swych tryumfów, utraciła prawo przydania wagi do teyże polityczney szali. Jeżeli to ma być owe tak zachwalone systemma kompensacyi, trzeba przyznać, że iest nowe, chyba, że dla uczynienia zabawnieyszym poselstwa swego z naszą krzywdą, P. Poseł baykę *lwa łup dzielącego* chciał tu przypomnieć. W takowym razie, nie byłby iednak w porównaniach szczęśliwy, i żart ten bardzieyby mógł służyć woiownikom naszym, iak tym wyspiarzom, co haniebnie porzucili obronę prowincyi, które duma ich chciałaby teraz odwadze naszey wydrzeć, albo zaprzeczyć rzetelności naszey. —„— Kiedy Armie nasze panuią we Włoszech, i zagrażaią tam Austryi w ostatnich iey potęgi schronieniach; kiedy zaymuią całe *Belgium*, zabezpieczone aż do *Renu* linią potężney neutralności, duchownemi krajami: gdy z drugiey strony *Renu* klucze do *Niemiec* trzymaią w swych ręku, i przez niszczące oblężenia, wszystkie siły *Austryi* wstrzymuią; gdy nakoniec tak daleko granice nasze posunęły, że *Austrya* w nowych kampaniach nic innego obiecywać sobie nie może, iak spustoszenie własnych Krajów i zburzenie swych fortec. Anglia każe, abyśmy oddali temu osłabionemu nieprzyiacielowi zrzódła bogactw, sposoby do obrony, i korzyści, które nam w nadgrodzie 4 letnich prac i zwycięstw pozostały. Cóżby to było dopiero, gdy też same Armie, teraz porażone i rozproszone, były nas gwałtownie przymusiły do niepewney granic naszych obrony? Chciawszy nas okryć hańbą, żeśmy zemście iey poświęcili Narody, wzaiemną przysięgą z nami połączone, zapewne wyciągałaby po nas offiary własney naszey niepodległości. Ale nie, Francuzi, co ią tak często zwyciężali, co

mocą zawartych uroczystych przymierzów, wzięli na się obowiązek poskromienia zuchwałych iey pretensyi; nigdy do tego stopnia nie upodlą się. Przyszłość dowiedzie i Historya świadczy, że Mocarstwo silne płodami swey ziemi, ludnością, woyskami i woienną energią, prędzey, lub później weźmie górę nad państwem, które niema tylko okręty. Chcemy pokoju, ale sprawiedliwego. Rząd Francuzki nie zaniedbał u Mocarstw Zagranicznych żadnych kroków mogących go przyspieszyć, i czynił ie powodowany prawidłami umiarkowania i otwartości zupełnie różniącemi się od podstępnych propozycyi i wyniosłości Ministerium Angielskiego. Chęć, którą okazuie dalszego z nim traktowania skoro, tylko do warunków mogących być przyiętemi przychili się, dowodzi sposobem niepodlegaiącym żadney oboiętności, życzenie iego przykładania się, ile może, do szczerey pojednania się między obudwóma Narodami. „i

Dyrektoryat odebrał urzędową wiadomość, że d. 22. Listopada Elektor *Saski* i wszyscy Xiążęta domu iego, przystąpili do umowy neutralności, i *contingens* woyska cofneli. —— Z *Dunkierki* piszą pod datą 11. t. m. że Ob. *Muskin* Flotą tameczną zarządza. Woyska do wylądowania kilku batalionami z okolic *Paryża* przybyłemi wzmocnione zostały. Na statkach przewozowych bardzo wiele broni i amunicyi woienney znayduie się. —— W tych dniach przybył tu Kuryer prosto z *Wiednia*. Ministrowi woiennemu na zaspokoienie wydatków woiennych przez następuiące 4. Miesiące, 120. milionów Liwrów wyliczyć kazano. Liczba Deputowanych, którzy stosownie do Konstytucyi z Rady *Starszych* odeydą, iest 83, w Radzie zaś 500. wynosi 166. —— W dzienniku *le Redacteur* następuiący prywatny List od Armij Włoskiey znayduie się: „ Zemściliśmy się nakoniec, Austryacy zostali pobici, długo pamiętać będą bitwy przy *Ronco* i Rivoli i nie tak prędko znowu o oswobodzeniu *Mantuy* myśleć zaczną. Zdaie się być rzeczą pewną, że do *Trydentu* znowu powrociemy. Za kilka dni wszystkie woyska w poruszeniu będą, *Buonaparte* osobliwszy przymiot do zachęcenia woyska posiada, i wszystko gotow iest przedsięwziąć. „ Ob. *Poultier* w dzienniku rzeczonym zapewnia, że pomieniony Rycerz sam plan kampanij ułożył, nim ieszcze do Włoch udał się, że plan ten według swych myśli uskutecznił, i żadnego zwycięstwa rządowi nie iest winien. *Pichegru* w pismach swoich czyni także uwagę, iż wtenczas tylko zbłądził, gdy szedł za planem Rządu; i zwycięstwa swoie winien śmiałości, z którą odrzucił plany niepodobne do uskutecznienia, przesłane mu od Deputacyi ocalenia publicznego. Słabość *Jourdana* w niewolniczey exekucyi planów Rządu, była zrzódłem nieszczęścia i cofania się Armij *Sambry i Mozy*. Wreście dodaie tenże *Poultier*, że mieszkańcy *Medyolanu* lubią bardzo i szacuią Grła *Buonaparte*. —— Przy wprowadzeniu Gwardyi Dyrektoryalney, Szefiey i Grł Dywizyi *Krich* następuiącą miał mowę: „ Obywatele Dyrektorowie. —— Mam szczęście okazania wam w moich kolegach, tych Rycerzy, których wyborem na Gwardyą konstytucyiną zaszczyciliście. Przysięgam wam imieniem wszystkich nieodmienne przywiązanie do naszey Konstytucyi 3go Roku Rzplitey, i do naszego republikańskiego Rządu. Odwaga nasza w obronie ich przeciw nieprzyiaciołom wolności i powszechnego szczęścia, będzie tey podobną, którą koledzy nasi codziennie przy granicach okazuią. Pilność nasza w dopełnieniu służby, towarzyskie cnoty i czystość naszych obyczaiów, zapewniaiąc nam szacunek ogulny, zapewniaią nam to zaufanie, którym nas Dyrektoryat zaszczycił „ Odpowiedź Prezydenta Dyrektoryatu iest następuiąca: „ Dyrektoryat wykonawczy przyimuie z ukontentowaniem przysięgę, którą Obywatele wykonaliście. Przysięga ta iest swięta, bo od wolnych ludzi wykonana. Ufność wola was do boku pierwszych urzędnikow Rzplitey, abyście strzegli bezpieczeństwa Rządu. Laury, któreście w boiu zebrali, czynią was godnymi tego narodowego szacunku. Zasłużyliście na nie przez zwycięztwa, teraz zaś przez pilność w służbie i dobre obyczaie będziecie ie umieli utrzymać. W polu walczyliście otwarcie z nieprzyiaciołami Rzplitey, tu ukryte stawiać wam będą sidła, aby uwieść serce, rozum i młodość waszę. Bądźcie zawsze czujni, i niech cnota republikańska tarczą będzie żołnierza republikanina. Wy, którzy macie honor być na czele Gwardyi Konstytucyiney Dyrektoryatu wykonawczego, Oyczyzna nie tylko po was wymaga owey pałaiącey odwagi, z którą na bataliony nieprzyiacielskie nacieraliście, ale i cnot spokoynych i towarzyskich, mianowicie zaś karności czyniącey chwałę woyskom republikańskim. —— W posłuszeństwie Konstytucyi, w przywiązaniu do Rzplitey i w szanowaniu Władz Rządowych, będziecie się ubiegać z waszemi współtowarzyszami broni, i t. d.

z Paryża d. 25. Grudnia.

Wypłynienie Eſkadry Hiſzpańſkiey, która 8. t. m. podniosła żagle w *Tulonie*, każe ſię domyślać, że czyni ſię przygotowanie do nieſpodzianego uderzenia na *Gibraltar*: co zaś zdaie ſię utwierdzać ten domysł, ieſt nayprzod to, że Anglicy widząc bardzo słaby oboz *St. Rocha*, i nie poſtrzegaiąc żadnego nieprzyiacielſkiego poruſzenia z tey ſtrony, mogliby bydź pokonani przez ten krok odwagi, który nam tylko ieſt właściwy, a który ſam może ułatwić zdobycie tey fortecy: do tego batalion złożony z winowaycow na galerye ſkazanych, byłby naylepſzy do drapania ſię na te ſkały. Nakoniec *Kadix* byłby pewnym ſchronieniem dla naſzych okrętow, i doſtarczyłby żywności potrzebney. Liſty z *Breſt* zoſtawuią zawſze wątpliwości względem przeznaczenia Eſkadry. Niektórzy mniemaią, że ma wylądować do *Portugalij*. W tym razie proklamacya Grła *Hoche* miałaby tylko za cel ukrycie prawdziwych zamiarow. W krótce ieduak muſiemy ſię dowiedzieć ſekretu tego enigmatu politycznego.

N^ro. 32.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z GRODNA DNIA 19. STYCZNIA R. 1797. WE CZWARTEK.

z Paryża d. 27. Grudnia.

Przybył Kuryer d. 25. do Dyrektoryatu, z depeszami od Admirała *Morard de-Galtes* i Gła *Hoche*, ktòrzy go wyprawili na korwecie do *Brest*. Pokazuie się tak z tego, co z tych depeszow przebiło się do publiczności, iakoteż z wielu listow prywatnych, że Eskadra Angielska w przewyższaiącey nas sile, czekała na naszą Eskadrę, w przeyściu *Troise:* lecz Admirał Francuski umiał uyść przed nieprzyiacielem, obieraiąc insze, i daleko niebezpiecznieysze z kanału przeyście na zwane *le Ratz.* Jeden z naszych okrętow *le Seduisant* niemogł przełamać wszystkich trudności, ktòre ieszcze gruba mgła powiększała, rozbił się naprzeciw *Penmarck:* ale ekwipaż został wyratowany. Ten przypadek niewstrzymał iednak Eskadry, ktòra przy odeyściu Korwety znaydowała się iuż na otwartym morzu. Anglicy w liczbie 22. okrętow liniowych, widząc, że *Morard-de-Galles* wymknął się przed nimi przy wyiściu z *Brest*, popłynęli zapewne ku *Sorlingues* albo Cap *Lezard*, ieżeli się lękaią wylądowania do *Irlandyi:* Pisma nasze publiczne zgadzaią się prawie wszystkie, że Kray pomieniony iest celem expedycyi. Dyrektoryat niemogąc przed sobą utaić niebezpieczeństwa takiego przedsięwzięcia, długo się pasował z propozycyami, ktòre mu były podane: ale nakoniec przekonany przez plan Grł *Hoche*, zgodził się nań iednomyślne. —

P. S. Teraz właśnie wieść się rozchodzi w Radzie 500. że nasza Flotta przybyła szczęśliwie do brzegow *Irlandyi*, że Woyska na ląd wysiadły i z radością były przyięte od 15.000. uzbroionych *Irlandczykow*, ktòrzy na nas czekali. Potwierdzenia tych wieści od Dyrektoryatu czekać należy.

z Hagi d. 24. Grudnia.

Jak tylko głòwna kwatera Francuzow do *Bonn* przeniesioną zostanie, Grł *Beurnonville* uda się do *Paryża*, dla uczynienia rapportu o stanie Armij Francuskiey. — Woyska *Batawòw*, ktòre dotychczas na garnizonie w *Amsterdamie* stały, wyszły z tamtąd, a teraz 800. Francuzow mieysce ich następuie.

D. 27. *Grudnia.* — W tym tygodniu ieszcze część Armij pułnocney Francuzow utrzymywana od Rzplitey Batawskiey, do Kraiow naszych ma powròcić. — Grł *Beurnonville*, ktòry teraz choruie, złożywszy komendę Armij *Sambry* i *Mozy*, Woyskiem tylko *pułnocnym* zarządza, i wkròtce w *Utrechcie* iest spodziewany, z tamtąd zaś ma się udać do *Paryża.* Grł *Moreau* obeymie komendę Armij *Sambry* i *Mozy*, Grł zaś *Desaix*, *Renu* i *Mozelli.* Ponieważ zaś obiedwie te Armie wspòlny plan woienny i wspolne operacye wykonywać maią, zostawać więc będą pod naywyższą komendą Grła *Moreau.* — Wiele pism przysłanych zostało do konwencyi Narodowey, z prozbą, aby poddanie się Floty Admirała *Lucas Serio* było roztrząsane. — Wielu także Obywatelow *Hollandyi* dopraszało się o danie narodowi publicznego rapportu, od Deputacyi wyznaczoney do weyrzenia w czynności Ministrow przeszłego Rządu. — Piszą oni, że kosztą na tę Deputacyą 32,000. Złł. Holl: wyniosły, i iuż papiery administracyi prowincyonalney oddane zostały: chcą więc wiedzieć, czyli wspomnieni Ministrowie godni są kary, lub też niesłusznie oskarżeni byli.

z Włoch d. 20. Grudnia.

Rzplita *Wenecka* uznawszy potrzebę pomnożenia w teraznieyszych okolicznościach sił swoich, tak na morzu, iak i na lądzie, nakazała tym końcem nowe podatki: szczegulniey iednak opłata od gondolòw iest powiększona. — Upoważniono także iedne z pierwszych rządowych osob do zgromadzenia naymaiętnieyszych Kupcow i mieszkańcòw, dla nakłonienia ich do pożyczki, od ktòrey 4. od sta płacić rząd będzie; mòwią, że się iuż wielu na danie znacznych summ podpisało.

z Medyolanu 20. Grudnia.

Zapewniaią, że Francuzi opanowali palisadę przy bramie *Pradella*, co im bombardowanie *Mantuy* ułatwia. Wiele ciężkiey Artyleryi w tym celu z *Piemontu* sprowadzoney, znayduie się iuż pod tą fortecą.

z Madrytu d. 1. Grudnia.

Wiadomości, ktòre względem handlu naszego z ròżnych portòw odbieramy, są bardzo pomyślne. — Przybyłe z wielu osad *Hiszpańskich* bogactwa są niezmierne, i siła zbroyna morska wiele iuż nieprzyiacielskich

okrętów zabrała, iako następuiący dziennik donosi:

z Kadix d. 22. Listopada. Od dnia 23. przeszłego Mśca, przypłynęło tu z różnych mieysc 12. okrętów z złotem, srebrem i drogiemi towarami, których szacunek 11. milionow piastrow (przeszło 93.500,000. Złł. Pol:) wynosi. Zawinęły tu także 2. Francuskie Fregaty i ieden Kuter pod komendą Ob. *Michaud* z zabranemi przez nie 2. Portugalskiemi Fregatami *Madre di Dio* i *Divina Providenza*, których ładunek przeszło 2. miliony piastrów (blisko 18. milionow Złł. Pol.) iest szacowany; zabrane one były nie daleko *Lisbony*, gdy z *Rio Gianeiro* powracały. — Bryganty na także Angielska i 3. inne okręty naładowane sztokfiszem, nie wiedząc o wypowiedzeniu Woyny, stanęły w naszym Porcie, i zabrane zostały. — D. 4. Pazdziernika w bliskości naszego portu, Francuski Kaper zabrał Felukę Angielską: dnia tegoż przybył okręt Woienny, którego ładunek wart iest 5. milionow piastrow. — D. 6. i 7. oprócz 46. tak Hiszpańskich iako i cudzoziemskich kupieckich okrętow, przypłynęła iedna fregata, maiąca na sobie 411. cetnarów miedzi, 111,000. piastrow grzywien srebra, 13,000. w pieniądzach i inne kosztowne rzeczy. — D. 8. zawinęły do portu dwa okręty maiące ładunku za 518,000. piastrów, i ieden Anglikom zabrany transportowy okręt. — D. 11. znowu 7. transportowych Angielskich okrętow zabranych przez Admirała *Langara*, iako też okręt nasz Woienny z 800.000. piastrow, i 5. innych bogato ładownych, a d. 17. dwie fregaty z towarami, sztabami złota; dnia zaś 4. Listopada okręt Woienny, który miał na sobie dla Króla, iako też osób prywatnych w złotych i srebrnych pieniądzach 5,535,168. piastrow [więcey 47 milionow Złł. Pol.] oprócz srebra i innych kosztownych towarow, stanęły w porcie naszym. — w *Carthagena* mamy 10. liniowych okrętów, 8. fregat i 2. korwety w pogotowiu dla rozwinięcia żaglow za pierwszym odebranym rozkazem. Do portu tego przyprowadzono 3. okręty zabrane Anglikom. — Rząd wydał rozkaz robienia wielkiey liczby namiotow, tak dla piechoty iako i iazdy; maią one być posłane do Armij stoiącey na granicach *Portugalij*, dokąd także wiele ammunicyi Woienney iest w drodze, i 2. bataliony z tuteyszego garnizonu odebrały rozkaz do marszu. — Stosównie do umowy z Rzplitą Francuską zawartey, Republikanie oddaią nam wszystkie w tey Woynie zabrane Armaty, możdźerze, wozy prochowe i inne do Artylleryi należące: rzeczy, liczba Armat, którą tym sposobem odzyskamy, ma wynosić 800. Jnsze doniesienia z *Kadix* zawieraią w sobie, iż odebrano rozkaz od rządu umocnienia portu, arsenału i zatoczenia wszędzie Armat: zalecono także zbudować 40. Kanonierskich statkow, i zgromadzić żywność dla Floty Francuskiey, która tam w krótce ma przybyć. —

z Strasburga d. 24 Grudnia.

Dziś w nocy nieustanne przy *Kehl* z Armat i możdźerzy strzelanie słyszeliśmy. Czas wilgotny i wylewy wod znaczne przeszkody nieprzyiacielowi w robotach iego czynią. z *Bourglibre* donoszą, że d. 22. Austryacy mocno strzelali do szańcu mostowego przy *Huningen*, szczegulniey iednak na statki, któremi Woysko na odmienienie garnizonn przewożą. — z *Bazylei* pod datą 19. donoszą, że tamtędy Poseł *Würtembergski* Barron *Maldelslohe* przeieżdżał, powracaiąc z Paryża do *Stutgard*. Dyrektoryat Francuski uwolnił Xcia *de Würtemberg* od zapłacenia pułtora miliona liwrow kontrybucyi, przez wzgląd, że Kraie iego w czasie cofania się Woysk Republikańskich wiele ucierpieli.

Od Brzegow Menu 31. Grudnia,

Kwatera głowna Armij Cesarskiey nad *niższym Renem* dziś do *Dintz* przeniesiona została.

z Manheimu 21. Grudnia.

Oblężenie Fortecy *Kehl* kontynuuie się z dzielnością i uporem, które okazuią, że *Austryacy* zaufani w obfitości źrzódeł, postanowili zrobić to mocą oręża, czego nie mogą otrzymać drogą spokoyną. Posłano z tąd wiele amunicyi i Armat wielkiego kalibru.

Wypis listu z Kaltenherberg 21. Grudnia.

Austryacy nieprzestaią bombardować *Huningen*. Xże *Fürstemberg* wzywał takoż do poddania się Grła Francuskiego *St. Cyr*, który nastąpił po Grle *Abatucci*. Lecz Grł Francuski odpowiedział, że *ieżeli Xięcia de Fürstemberg iest obowiązkiem bombardować Huningen, to moim iest bronić się.* Wiele magazynow, za okopami spaliło się, iakoteż znaczna liczba domow. Ogień w tym momencie iest szczegulnie na same Miasto *Huningen* wymierzony.